

ALEXANDRU MARGHIOMAN

Note politice I

memorialistică

CORECTBooks

ALEXANDRU MARGHILOMAN

NOTE POLITICE

VOLUMUL I

România și războaiele balcanice (1912 -1913)

Editura Virtual

2011

ISBN(e): 978-606-599-635-9
978-606-599-636-6

Avertisment

Acest volum digital este prevăzut cu sisteme de siguranță anti-piratare. Multiplicarea textului sub orice formă, este sancționată conform legilor penale în vigoare.

Cuprins

1912	2
TELEGRAME IMPERIALE ȘI REGALE	3
AUDIENȚA MINISTRULUI LA SUVERAN.....	5
DIN NOU LA SUVERAN	6
LA PALAT.....	7
LA CONSILIUL DE MINIȘTRI.....	8
LEGEA TRAMVAIELOR ANULATĂ	10
GUVERN MAIORESCU	12
ȘEFUL: P.P. CARP	16
CRIZA BALCANICĂ	17
ÎNTÎLNIRI CU TAKE IONESCU	18
ROMÂNII ARDELENI.....	23
PRELIMINARIILE RĂZBOIULUI	26
1913	29
CONSILIUL DE MINIȘTRI	30
AUDIENȚĂ LA REGE	31
ȘEDINȚE ALE GUVERNULUI	33
GUVERN NAȚIONAL? MOBILIZARE?.....	39
MOBILIZAREA	41
TOT GUVERN NAȚIONAL?	42
ATITUDINEA GERMANIEI	43
DECLARAȚIA DE RĂZBOI.....	45
SILISTRA	46
REGELE BULGARIEI CERE PACE.....	48
A DOUĂ PROPUNERE BULGARĂ.....	50
NOUĂ TELEGRAMĂ ZĂPĂCITĂ A REGELUI FERDINAND	52
BULGARIA ȘI GRECIA PRIMESC PRELIMINARIILE PĂCII.....	53
REFUZUL LIBERALILOR	57
CONFERINȚĂ. PROPUNERI RUSĂ ȘI AUSTRIACĂ	58
DEJUN DELEGAȚILOR	62
NICU FILIPESCU.....	63
PACEA	64
SEMNAREA PĂCII.....	67

TRATAT SECRET DE GARANȚIE	69
VACANTĂ LA KARLSBAD.....	72
DESCHIDEREA PARLAMENTULUI.....	75
CHESTIUNEA ROMÂNĂ PESTE MUNȚI.....	76
ROMÂNIA ȘI PRIMUL RĂZBOI MONDIAL (1914-1919)	
NEUTRALITATEA (1914 -1916)	78
LA REGE.....	80
AUDIENȚĂ LA SUVERAN.....	83
REVIZUIREA.....	85
DISCUȚIE CU BRĂȚIANU	87
CORESPONDENȚE SECRETE CU PALATUL.....	89
ANTICAMERA RĂZBOIULUI MONDIAL	91
ATITUDINEA ROMÂNIEI.....	92
RĂZBOI - NEUTRALITATE CONSILIUL DE COROANĂ DE LA PELEȘ	94
ATITUDINI BULGARE	97
ÎNTREVEDERI CU BRĂȚIANU	98
SCRISOAREA LUI ALEXANDRU VAIDA.....	101
REÂNTĂLNIRI CU BRĂȚIANU	102
LA REGINA ELISABETA.....	105
TRANSILVANIA, BUCOVINA, BASARABIA	108
VIZITA ALTEȚELOR LOR REGALE.....	111
ÎNTRUNIRI ALE COMITETULUI PARTIDULUI CONSERVATOR.....	113
O NOUĂ ÎNTREVEDERE CU BRĂȚIANU	122
DINASTIA ȘI IDEALUL NAȚIONAL.....	124
CONFERINȚĂ ȘI COMUNICAT.....	128
ULTIMA AUDIENȚĂ LA REGE.....	129
TAKE IONESCU ȘI POLITICA LUI DE AZI.....	131
MOARTEA REGELUI CAROL.....	132
RECVIEM PENTRU REGE	134
FUNERALIILE REGELUI.....	136
PRIMA AUDIENȚĂ LA REGELE FERDINAND	141
CONFLICT RUSO-TURC	144
LA REGINA ELISABETA.....	146
CONVORBIRE CU BRĂȚIANU	147
MANIFESTAȚIA LUI FILIPESCU.....	149

AUDIENȚĂ LA REGINA MARIA	153
ÎNTÂLNIRE SECRETĂ CU BRĂȚIANU	154
DELEGAȚIA „COMITETULUI NAȚIONAL”	155
TRIPOTAJE LA FINANȚE	156
ÎNCHIDEREA FRONTIEREI?	161
ATITUDINI ÎN PARTIDUL CONSERVATOR	162
ÎNTREVEDERE CU PRIMUL-MINISTRU	164
GRÂUL LUI CINCU	166
AUDIENȚĂ LA REGE	167
ÎNTRUNIRI CU PARLAMENTARII CONSERVATORI	169
PROPUNERI ALE ANTANTEI	172
BRĂȚIANU E PENTRU NEGOCIERI	174
PRINȚUL CAROL ÎN SENAT	176
MOȚIUNEA DE ÎNCREDERE	179
VÂNĂTOAREA LUI P.P. CARP	181
DESPRE ITALIA	183
1915	184
DINEU LA PALAT. OPINIILE REGELUI	185
IARĂȘI ITALIA	187
TRUPE LA FRONTIERĂ	188
FINANȚELE SUB COSTINESCU	191
LA M.S. REGELE	193
REVĂD PE BRĂȚIANU	194
DIN ALE BUCOVINEI ȘI TRANSILVANIEI	196
DEMISIA COSTINESCU	199
DIFICULTĂȚI ALE NEUTRALITĂȚII	201
REVELAȚII BELDIMAN	204
PALINODII FILIPESCU	206
PĂRERILE REGINEI	208
VAGOANE PENTRU RUȘI!	212
BRĂȚIANU I CHESTIUNEA NAȚIONALĂ	213
DISENSIUNILE DIN PARTIDUL CONSERVATOR	214
COMUNICĂRI REGALE	217
MORAVURI POLITICE	219
N. FILIPESCU PROCLAMAT ȘEF	220

CONVERSAȚIE CU MAJESTATEA SA.....	222
INTRAREA ITALIEI.....	223
INTRIGI POLITICE.....	224
PROPUNERI AUSTRIACE.....	227
CRIZĂ ÎN PARTIDUL CONSERVATOR.....	228
NEGOCIERI GERMANE.....	230
NEGOCIERI, NEGOCIERI.....	233
REVEDERE CU BRĂȚIANU.....	234
AUDIENȚĂ SECRETĂ LA REGE.....	237
ROMÂNII DE PESTE MUNȚI.....	239
PROPUNERI SÂRBEȘTI.....	247
REVELAȚII CERTE ASUPRA IUI BRĂȚIANU.....	250
BULETINUL OFICIAL AL STATULUI-MAJOR.....	253
STAREA DE SPIRIT ÎN TRANSILVANIA.....	259
AUDIENȚĂ LA SUVERAN.....	260
LA FRONTIERA APUSEANĂ.....	263
JUDECĂȚI ASUPRA ROMÂNIEI.....	266
PROCEDEE ALE GENERALULUI ILIESCU.....	268
BULGARIA MOBILIZEAZĂ.....	269
PARLAMENTARII LA BULEVARD.....	271
RĂZBOI ÎN BALCANI.....	272
AFACEREA CĂȚĂRĂU.....	276
ATACAREA LEGAȚIEI GERMANE.....	277
ATITUDINEA LUI CARP.....	278
DOI REGI.....	279
AUREL POPOVICI.....	280
POLITICA LUI BRĂȚIANU.....	283
SCUZE.....	284
TRECEREA RUȘILOR.....	285
ȚARUL LA RENI.....	286
DESPRE CARP.....	288
DESCHIDEREA PARLAMENTULUI.....	289
LA RENI.....	290
PRIMEJDIILE INDECIZIILOR.....	292
SITUAȚIA DIN RUSIA.....	293

MEMORIUL MEU.....	294
SEMNE NOI.....	297
„COMPLIT”	298
DISCURS ÎN SENAT.....	299
CONTRACTELE PENTRU CEREALE	300
FURTURILE DE LA RĂZBOI.....	301
DESPRE MINISTRUL COSTINESCU	302
DESPRE TOMA STELIAN	303
PROTOCOLUL SECRET DE LA 1913	305
SALONIC	306
1916	307
PACEA MUNTENEGRULUI. VÎNZĂRI ÎN ANGLIA.....	308
RETRAGEREA CANDIDAȚILOR „FEDERIȘTI”	310
AUDIENȚA LUI BUSSCHE LA REGE	313
INCIDENTUL DE LA ȘUMLA	315
PRIMIRE LA SUVERAN	316
ÎNTREVEDERE BUSSCHE - BRĂȚIANU.....	319
CONSTANTIN STERE.....	320
ATITUDINEA LUI BRĂȚIANU.....	321
„OFENSIVE” INTERNE. SCHIMB DE TELEGRAME	322
BUCĂȚĂRIILE DE CAMPANIE	323
MISIUNEA DIAMANDI - CANTACUZINO	325
LA VERDUN	326
MOARTEA REGINEI ELISABETA.....	327
LEGAȚIA NOASTRĂ LA SOFIA	329
CONVERSAȚIE CU BRĂȚIANU.....	331
ȘTIRI DIN NORDUL MOLDOVEI.....	333
SFÂRȘITUL OFENSIVEI RUSEȘTI	334
LEGI EXCEPȚIONALE	336
INCIDENT BUSSCHE - FILIPESCU	337
SCHIMB DE NOTE AMERICANO-GERMANE	339
TAKE IONESCU ȘI DECORAȚIILE... ..	342
CONVERSAȚIE DE EDIFICARE CU CZERNIN.....	343
VIOLAREA TERITORIULUI NOSTRU DE CĂTRE RUȘI	345
CONFUZIE ÎN INCIDENTUL DE LA MAMORNIȚA	348

VON DEM BUSSCHE DEVINE NERVOS	350
INTRANSIGENȚE AUSTRO-UNGARE.....	352
INDICII ALARMANTE	354
PRESIUNI „ANTANTISTE”	356
REAȚII ALE „CENTRALILOR”	357
„ȘAH LA REGE”	358
COMUNICARE GERMANĂ SPECIALĂ	359
AUDIENȚĂ LA REGELE FERDINAND	361
DEMISIA SAZONOV	364
COMUNICĂRI FĂCUTE REGELUI DIN PARTEA GERMANIEI	365
CONVERSAȚIE CZERNIN - BRĂȚIANU	367
FALSUL DIN ZIARUL „EPOCA”	369
„NICIODATĂ CEVA CU MAIORESCU!”	370
AVERTISMENTUL GERMANIEI.....	373
ATITUDINEA GUVERNULUI BRĂȚIANU.....	374
ȘTIRI DESPRE RUSIA	375
CONVOCAREA CONSILIULUI DE COROANĂ	376
LA FIN.....	378

28 iulie 1918
Semnatura
Pacei

La 9 ore începem de ne a Jungos. Au
s'au fermat sericiorale. Totu' in mare
linuta pentru te Deu. In linuta in
vasta. Se pregatesc ca dea J. C. C.
ore 1 pînă a lui Dillan, un condei
al lui Casser Potugi, Disescu un condei al lui
Cămpineanu de la J. C. C. un condei al lui
Siddan. Temopofu Nădaru; din tabia la Skoraicale!!

La 9 1/2 Maiorescu deschide a XII conferință
Se discută două protocoale din 26 și 27 Iulie
la 10.15 Pisonchi este totul definitiv - ule
alte 4 exemplare de colatorizare de secretari.

Semnarii, fie care tară ingrijind de protocol
a. Semnarii Maiorescu, Japoi cu, Stele,
Disescu, Coanda, Christescu.

Peșteră - prin numai Japoi de un sușu. -
Dovokotitch nu are timp să scrie lui.

La 11 ore Piongelov aduce omagi tactului și
impartialității lui Maiorescu - vorbete de a des
considera și claritate - a lui nu s-a pronunțat ore
peșteră de recunoștință. de respect și par lui
Japoi.

Spaldinkovitch propune ca după te Deu să se
înțele conf. în conferință la Salata - omagi pentru
Suveranul care a contribuit în ai mult. C.
stabilirea pacei.

Discușul lui Maiorescu (v. protocol / inchi de
conferință care ai la 17 și 18 Iulie a
descrișit apura de pace.

Maiorescu s. ducă la Salata. Regule și te
colanul orden Carol ..

Facsimilul unei file din manuscrisul Notelor Politice

1912

1 ianuarie. - După Te-Deum, primire la Palat. Regele Carol, în răspunsul lui, iar ne-a vorbit de îmblînzirea luptelor și de amenințările de complicații externe. - Era vorba să nu fie primire și Carp crede că a fost primire pentru a avea prilejul speech-ului ținut.

- La ora 4 au fost la mine și Filipescu și Deșliu pentru a-mi comunica că Olănescu a scris lui Deșliu că el demisionează irevocabil din prezidenția Camerei! De mult nu miroase bine atitudinea lui. Cu două zile înainte mi se raportase — și de Prefectul Poliției — că Take Ionescu anunța că va izbucni o bombă. Nu ignoram legăturile lui Olănescu cu Take. Pretext al retragerii: că s-ar fi discutat în Consiliu decorații și că nu se decorează deputații, pentru că se știa că Olănescu se opune la decorarea lui Fortunescu!

TELEGRAME IMPERIALE ȘI REGALE

3 ianuarie. - Împăratul Germaniei a telegrafiat cel dintâi, scurt dar cordial. Regele răspunde lung și foarte cald. Victor Emmanuel telegrafiază separat Regelui și Reginei; răspunsurile sunt mult mai lungi: „constante et affectueuse amitié“ zice V.Em., „l'assurance de mes sentiments les plus tendres sur lesquels tu peux compter en toutes circonstances”, răspunde Carol.

Împăratul Austriei telegrafiază întâi lung și foarte cald pentru Anul Nou și „geburtstag” al Reginei, care răspunde și primește nouă depeșă de mulțumiri. Răspunde foarte amical Regelui care i-a telegrafiat întâi; - Franz-Ferdinand numește pe Suverani „Onkel und Tante“; i se răspunde cu dorința de a-l avea cu copiii în țară la noi. - Cu Regele Belgiei se exprimă încrederea că vizita acestuia va avea loc.

Depeșe cu Kiderlen, în care se vorbește amical de Balta, și cu Goluchowski.

Cu Împăratul Nicolae al II-lea depeșe fără nimic deosebit ca căldură. Regina Wilhelmina, Regina mamă Margareta, Șahul Persiei, Regele Bulgariei.

- La ora 8 vizita Carp: „Le Roi est fou? Il m'a appelé pour me dire qu'il fallait s'entendre avec Take et qu'il accordait la dissolution et que cela devait se faire dans les trois semaines, pour que les événements extérieurs le trouvent avec le nouveau parlement constitué!” - Carp a pus trei condiții. Nu cedează nimic în chestia tramvaielor. Trebuie să i se accepte programul de legiuiri. Chestiunile de persoane în Minister.

4 ianuarie. - M. Seulescu îmi face cunoscut printr-o scrisoare a lui Nicușor Fleva că: „martir al partidului... credincios adesea cu prețul sacrificiului repetat al persoanei sale”, va sta deoparte; (asemenea Nicușor Fleva). - Ajutor pentru Olănescu.

- La ora 5 conferință la Maiorescu, cu Carp, asupra chestiunii Take Ionescu. - Carp foarte stârnit, nu va face nici o concesie nepotrivită cu demnitatea sa; Maiorescu pledând să se acorde tot lui Take. Carp crede sigur că și de s-ar înțelege cu Take, Regele va face să eșueze combinațiunea. - Din convorbire rezultă că Regele a indicat lui Maiorescu că ar trebui să părăsesc eu Internele, poate chiar Guvernul - ca prezident al Camerei - evident, pentru a se calma Brătianu.

5 ianuarie. - Știrbei, la serata Fürstenberg, ministrul Austro-Ungariei la București, a spus lui Mitilineu că totul troznește și că noi plecăm.

7 ianuarie. - Ajunul faimoasei zile care...

- B. Știrbei intră cel dintâi; - după asigurare de devotament personal, îmi reproșează că n-am renunțat la toate, la numirea lui Averescu. „Totul e îndreptat împotriva ta și nu trebuie să pari că ai fost învins“ (?). Regele va merge cu Guvernul, dacă el e unit, dar sunt doi miniștri care nu m-au susținut la Rege, Filipescu și Maiorescu¹ „Desigur se vor gândi să mă sacrifice, și ar fi o mare pierdere pentru

¹ Și Paul Teodora a avut aceeași impresie pentru Maiorescu; Verzea a tras aceeași concluzie dintr-o convorbire a

viitorul partidului; trebuie s-o iau înainte și să le dau cu piciorul...”

- Transmis lui Carp aceste observațiuni. După el, Maiorescu nu merge atât de departe, dar Filipescu e în stare să intre într-un Minister de concentrare oarecare. Asediul lui e făcut; dacă se face fuziune, va lua Internele pentru o vreme și-mi va trece Finanțele.

- Regele nu m-a chemat, deși era natural, mai ales că ieri Filipescu i-a lăsat să înțeleagă că aș fi avut să-i spun ceva.

- Take Ionescu a chemat pe Panaitescu pentru a-i cere să ia măsuri, pentru că de la Viena și de la Paris fusese informat că mâine un atentat cu bombă era organizat contra lui Brătianu de către Reichmann (cel faimos de la Paris) și de Minna Neuwirth (libertară) cu un oarecare Ștefan Ionescu și alții. Se simt de departe invențiunile numitului Bacargescu (Bakargief), fost indicator al lui Moruzi, căruia i-a mâncat mulți bani. Luat măsuri. Sala va fi cercetată mâine, dar în prezența delegaților celor două cluburi din opoziție: acești oameni, dacă s-ar întâmpla ceva, nu vor întârzia să-mi atribuie paternitatea.

- Ora 10 seara. Vizita lui Bădărău. Dulceag. Colaborare posibilă. Dacă Carp ia asupra lui restabilirea raporturilor normale cu liberalii, lucrul e făcut! Că judec rău pe Take, care s-a cumițit mult. Că el, Bădărău, nu vrea mai mult. Ziua de mâine va fi liniștită; simplă manifestare a puterii numărului, fără altă urmare etc.

8 ianuarie. - De la ora 1 1/2, Filipescu vine la mine. Am fost împreună, tot timpul, la Minister. - Jean Lahovari mi-a afirmat și el nevoia unui bloc între noi. - Întrunirea foarte numeroasă. La ieșire Brătianu a luat-o prin strada Brezoianu. Take a fost pare-se cot la cot cu el. Prima ciocnire cu trupa, violentă. Jandarmii au curățat bine locul. Clubul conservator devastat. Individul care a tras asupra trupei e un anume Sassu, ex-subcomisar de poliție, din Brăila.

AUDIENȚA MINISTRULUI LA SUVERAN

9 ianuarie. - Ora 11 1/2, audiență la M.S. Regele închis, preocupat (sau arătând că e preocupat), pesimist. Obişnuitele muștrări: ton prea violent al presei, relațitini rupte între șefii de partide, „blestemata” afacere a tramvaielor; „Vous savez que tout l'été j'en ai parlé à tout le monde” (vai, o știu, și de-aceea am ajuns aici!). O întrunire va urma altele; nu se va putea face nimic fără opoziție; cum să treacă legile importante? Guvernul are răspunderea etc., etc.

Am ridicat cu vioiciune fiecare acuzare. Am sfârșit prin a declara că, în afacerea tramvaielor, eram mulțumiți de partea noastră, lupta oamenilor cinstiți împotriva hoției; că dacă m-am aruncat cu atâta foc în această luptă am făcut-o puțin și pentru Rege; că nu puteam admite un singur partid atotputernic prin organizarea lui financiară și la ordinul unei familii de drept divin, neavând pentru Regi decât un respect de ocazie și înțelegând să impuie tuturor voința sa. Vorbisem cu tărie și fățiș. Regele a ascultat cu reculegere. Văd că sunt totuși „sa bête noire” din cauza dificultăților.

- Ora 5, Consiliu de Miniștri. Carp anunță - după ce am făcut expunerea întrevederii cu Regele - că Take Ionescu i-a spus prin Știrbei că condițiile de pace care i-ar permite să coopereze cu noi ar fi, în prealabil: 1) Retragera legii tramvaielor; 2) Scuze lui Brătianu. - Indignare, mai ales a lui Lahovari. - Filipescu face prima declarație că nici un Guvern tranzitor nu era admisibil; luptă până la sfârșit, dar cu condiția să facă lui Take Ionescu o punte de aur la momentul dat. - Lahovari declară că nu va primi niciodată să formeze un Guvern de tranziție și că trebuie să rămânem bloc la guvern ca și în opoziție. - Maiorescu în același sens, cu câteva înțepături pentru Știrbei. - Carp: Dacă Regele îi retrage încrederea, se va retrage, dar va spune pentru ce; îl va înștiința că și el va face ce i se face și, cu atât mai rău, răspunderea va fi a Majestății Sale.

11 ianuarie. - Audiență Carp. Majestatea Sa „plus franc de collier”. Când Carp a vorbit de soluția tramvaielor, Regele a spus: „Dar Vintilă nu vrea!». - Carp: „Dar dacă am datorii către M. V., nu am nici una față de d-l Vintilă Brătianu și atunci atitudinea mea se va schimba. Dacă Guvernul trebuie să cadă din pricina aceasta, nu garantez de atitudinea partidului meu în opoziție».

Înțepătură împotriva mea, „si fin d'habitude”, cărui mi-a lipsit „le doigt”. „Chiar dumneata erai pentru o înțelegere». - „Da, dar nu știam că nu era o situație legală și că tot era contrar legii”.

Revine asupra războiului civil - ceea ce indică că șefii opoziției l-au amenințat cu acesta.

15 ianuarie. - Mare întrunire a noastră. Lume multă. Liniște perfectă. Filipescu s-a ambalat contra Băncii Naționale; n-a zis o vorbă de Take!

16 ianuarie. - George Știrbei a venit să-mi vorbească de legea bunurilor de mână moartă. Scrupulele lui de conservator; dar mai ales tortura la care îl supun Dimitrie și Barbu Știrbei. Barbu voiește să-l aducă să demisioneze, crezând că provoacă căderea Guvernului (textual!)

DIN NOU LA SUVERAN

17 ianuarie. - Audiența la Rege. Calm. Vorbim liniștit de situație. - Când i-am spus că nu mergem la Take: „mais il est engagé jusqu'au cou“. - Reamintit că Barbu Știrbei... sau altul (?) i-a spus mirarea lui Brătianu că l-a putut încurca așa lesne în afacerile liberalilor. Mărturisire că Brătianu este mai tare și mai priceput.

„De altfel d-l Ionescu era palid, tras, cu mâna înghețată; n-a spus nimic; s-a mulțumit să aprobe ceea ce zicea d-l Brătianu. Cred că pactul între ei e încheiat asupra revizuirii; dar nu mi-au spus un cuvânt; răspunsul meu era gata. Le-am spus că fusesem contra legii (?), dar că am semnat-o pentru că e o afacere și nu vreau să fiu amestecat în afaceri”.

18 ianuarie. - Treizeci și ceva de dosare ale revoltei țăranilor au fost luate de la Ministerul de Interne în 1910 de către D. Brătianu, și Săveanu a dat chitanță lui Panaitescu pentru ele. Văzut chitanța.

19 ianuarie. - Pherekyde delegat de liberali în audiență, pentru a se plânge de atacurile lui Filipescu privitoare la revolta din 1907. - Ca urmare, un comunicat în toate ziarele lor. Regele nu acceptă să trimită pe miniștrii de la 1907 la Casație și le exprimă mulțumirea sa. - Aflat pe urmă că Regele a spus lui Pherekyde că pe Take Ionescu singur nu-l va chema!

22 ianuarie. - Filipescu replică comunicatului că, fiind și el tratat de asasin, trimite demisia și cere să fie dat în judecată de Rege! - La ora 11/2 Carp a dus demisia la Palat; Regele a respins imediat demisia. Seara ediție specială a „Epocii” pentru a împărtăși vestea.

Ciudată situație pentru M. Sa! Certificat de bună purtare și unora, și altora!!

23 ianuarie. - Mitilineu a aflat de la Maiorescu că Regele i-a arătat scrisoarea cancelarului german, marcând puțină încredere în Guvern și mai ales pericolul legii bunurilor de mână moartă, care ar putea pune în rea situație domeniul Coroanei. - Luând informații cu Rosen, se pare că toate acestea ar fi sugestiunea lui Kiderlen, a cărui guvernantă (?), fiind la București, a pus la cale înscenarea împreună cu Take Ionescu. - Nenițescu mă asigură că, în timpul șederei lui Take la Berlin, a luat totdeauna masa cu Kiderlen. Tot petrolul. Iată unde a ajuns politica românească!

8 februarie. - Fost M. Pherekyde pentru a-i cere să fixeze cu Costinescu o întâlnire, având o propunere de făcut. La Club spunându-mi că Costinescu nu era acasă, cred că vrea mai întâi să refere lui Brătianu.

- Carp la Rege. Asupra chestiunii: „Dar crezi, d-le Carp, că Guvernul e tare?” - „Da și nu. Da, bună administrație, finanțe bune, popularitate. Nu, fiindcă Guvernul nu are încrederea Regelui”. - Regele: „Cum să am, când ministrul de interne se amestecă în afacerea tramvaielor, iar cel al războiului face fapte reprobate de orice țară civilizată?”

9 februarie. - Ora 10 1/2. Recviem pentru d'Aehrenthal.

LA PALAT

- La ora 11 1/2 primit de Rege - rece și ferindu-se. Vorbit de Casa Obștei, de afacerea deposedaților din Dobrogea, de răscumpărarea tramvaielor, de propunerile mele făcute lui Pherekyde; cerut să se grăbească drepturile politice ale Dobrogei. - Eu nu prea satisfăcut. - Asupra manifestației de ieri Take Ionescu, găsit puțin serioasă; nici nu s-a ostenit s-o vadă.

- La ora 5 întâlnire cu Mihai Pherekyde. Costinescu n-a primit să ia parte, pentru că e o convorbire de avut între Carp și Brătianu; că față de injuria - fierul roșu - adusă unui întreg partid, nu era posibil să se vorbească de nimic, acuzațiunea rămânând în picioare. Am mai vorbit de partea tehnică, pe care el nu o cunoaște sau o cunoaște din arătările lui Duca și ale altora. Nici o atingere de luat! - Propunerea mea precisă era: S.T.B, renunță la vechile linii în favoarea Primăriei, care ar stabili regia, fără puțință de a le trece altei companii; în fața acestui gest dezinteresat toată acuzarea de spoliatiune cade. - în cursul convorbirii, Pherekyde n-a părăsit nici dreptul la gratuitatea liniilor, nici dreptul la monopol!...

11 februarie. - Consiliu de Miniștri asupra situațiunii generale.

Carp își arată voința de a lămuri situația; dacă conflictul cu justiția nu se hotărăște în favoarea noastră, se va retrage cu Filipescu și Marghiloman și va pune astfel partidul în stare să dea alt Guvern pentru a îmbunătăți situația. Acest Guvern, Maiorescu trebuie să-l dea. Partidul va urma astfel viața sa de guvernământ.

Filipescu nu ascunde cât de „chic” găsește propunerea șefului.

12 februarie. - Consiliu la mine, Lahovari, Arion, Nenițescu, M. Cantacuzino; - Rosenthal și P. Missir. Convenim că voi face recurs pe baza art. 31 § 2 al legii Curții de Casație, contra judecății lui Algiu. - Maiorescu, care se și vede prezident al Consiliului, n-a venit.

13 februarie. - Prefectul Poliției raportează: Emil Petrescu, întâlnind ieri pe căpitanul Brezoianu, l-a amenințat că la întrunirea de la 19 februarie se vor petrece lucruri grave; că vor merge ei în cap înarmați și că vor trage!

20 februarie. - Azi a apărut știrea că liberalii vor face în toată țara, joi, întruniri de protestare pentru legea de descentralizare.

Cum se face că ieri Regele a comunicat aceasta lui Mitilineu? Observare făcută de însuși Mitilineu!

22 februarie. - Revelațiuni noi în „Adevărul”: la 1907, execuții sumare în Olt. Anghel, fost prefect, scrie o scrisoare bizară: Nu știu, n-am văzut!

Panaitescu raportează (față cu Paul Teodoru) că a văzut ieri pe Anghel, care i-a confirmat că tot ce spune „Adevărul” este exact! - La dejun, căpitanul M. Negruzzi, care în 1907 a fost de pază în Olt, spune că execuțiile au fost așa și că Anghel, prefect, admira tirul artileriei care prindea din fugă populația. A fost un om scăpat, numai fiindcă Al. Iliescu a zis să-l ierte. Deci era de față.

LA CONSILIUL DE MINIȘTRI

24 februarie. - Audiență la Rege. Fapte mai de seamă: „Dosarele sunt la mine“. - „Ar trebui să se întoarcă la Minister, chiar de ar trebui sigilate“. - „Da, poate mă voi lega chiar eu împrejur cu o sfoară“. - „Dar de ce să se creadă că Ministerul conservator poate păstra un secret privitor la armată mai puțin bine ca d-l Brătianu?“ - „Toate acestea le-a făcut ieșirea d-lui Filipescu!“ - „Dar ce pot răspunde unei interpelări?“ - „Veți putea spune că dosarele sunt acolo unde trebuie să fie; oricând pot avea dosare la mine; am dosare de la Afacerile Străine!“

Asupra legii descentralizării: Nu o grăbim, chestiunea se va pune la toamnă. - „Credeți? D-l Carp mi-a spus totdeauna că, cu toată precaritatea legii lui, se va reveni la ea. Deci... Când delegații anunțați vor veni să mă vadă, nu pot să le spun că susțin legea, căci sunt contra ei; am ținut-o la mine patru săptămâni. Nu poate fi aplicată; n-avem cu cine”.

5 martie. - Constantin Stere îmi trimite misterios prin Știrbei și cu mari declarațiuni de discreție, scrisoarea ce în iunie am scris lui Oncu la Arad! I-am răspuns că scrisoarea mea putea fi divulgată.

- Verzea comunică că toată împăcăciunea Vaida-Goga este o comedie, deoarece e urmată de descoperiri de abuzuri în sarcina lui Oncu, lui Bocu, lui Șchiopu; toată organizația liberalilor în afacerile de dincolo a fost un mare fiasco. - Se vede că atunci când Tăslăuanu (o secătură), unul din membrii juriului, luase angajament formal, a alergat la Pesta să prevină pe Christofi și să-l roage să scape pe Goga. - „Tribuna“ se exoflisește și Goga se trage în țară.

6 martie. - Consiliu de Miniștri, ora 10, la Finanțe. - Filipescu, chemat brusc de Rege ieri seară, raportează că Regele a vrut să răscumpere faptul că 48 de ore mai înainte nu-i vorbise nimic de politică și i-a spus că în audiența acordată vineri lui Take, a declarat acestuia că nu-i poate încredința Guvernul. - Atunci Carp adaugă: „Și mie mi-a spus că va fi totuși silit să treacă printr-un Guvern Take”.

Discuțiune. Filipescu propune sau un Guvern tranzitoriu fără Take, sau o retragere violent motivată pe tramvaie și dosare. - Carp declară că a prevenit pe Rege că după înfățișarea la Casație îl va solicita să avizeze. Regele cere un arbitraj; Carp declară că ar fi admisibil dacă decizia e dinainte convenită, neputând supune cinstea partidelor judecării unui al treilea. Nu va face zgomot, căci „on ne joue plus les Barbu Catargiu vis-à-vis d'un Cuza». - Am propus în același sens cu Filipescu - dar întârziindu-se votarea bugetelor pentru a nu ajuta jocului Regelui, care mi se pare că-și are bateriile pregătite.

Lahovari, împotriva oricărei izbucniri violente, crede pe Rege mai puțin favorabil lui Take decât îl arată aparențele; Regele i-a spus, acum câțva timp, că speră să nu-și sfârșească domnia cu rușinea unui Guvern Take. - Carp adaugă că a repetat Regelui: „Tramvaiele sunt o imensă porcărie“;

iar Regele: „În politică se mai văd multe altele”. - Carp trebuie să vadă astăseară pe Take. Tot Consiliul decide că o concentrare nu se poate face decât sub Carp, - sau retragere.

10 martie. - Lahovari a văzut pe Costinescu. S-ar admite în principiu arbitraj - în caz de Guvern de tranziție (în genul Aurelian), rezervându-se două puncte - monopolul și liniile vechi. (Pentru monopol, Costinescu concedat; pentru liniile vechi „nu crede că de astă dată se va putea face ceva»).

- La ora 10 seara avut nouă întrevedere, în care Costinescu a zis: „De data aceasta sunteți pe calea cea bună”, însă a pus ca primă condiție, ecou evident al lui Take Ionescu, abrogarea legii tramvaielor din 1911. - Lahovari a răspuns: inutil și imposibil; inutil pentru că dacă se face un arbitraj, cum ar trebui o lege, aceasta chiar abrogă legea 1911.

11 martie. - Păreră lui Nicu Filipescu: liberalii nu pot primi nimic pentru că ar fi „o porcărie” față de Take, când el a pus înainte cererile lor.

LEGEA TRAMVAIELOR ANULATĂ

16 martie. - S-a respins recursul meu; 20 de minute deliberare; se vede că pledoaria lui Missir a fost dezastruoasă: nu se schimbă în ceva rezultatul.

Seara manifestație cu torțe. S-a huiduit la Clubul nostru și la casele Maiorescu-Mitileneu.

17 martie. - Carp chemat la ora 12 1/2 la Palat. Regele sur lit de camp: étourdissements, nausées. S-a dat decretul de prelungirea Corpurilor Legiuitoare până la 7 aprilie. A dat demisia lui personală; Regele l-a rugat să nu se știe nimic. (Se va spune însă lui Maiorescu). Pus în curent de tratativele cu liberalii, l-a îndemnat să stăruie în ele. Întrevederea amicală. Nu se va face nimic câteva zile. Să vorbesc eu cu Știrbei a se face presiune la liberali, ca soluțiunea să se dea de Partidul Conservator.

18 martie. - Carp mi-a vorbit din nou de ceea ce crede el. Dacă se face înțelegere cu liberalii, Guvern „de détente”, iar la toamnă Brătianu. Are credința că Regele nu vrea pe Take Ionescu. - Am pus să-mi precizeze din nou ceea ce trebuie să spun lui Știrbei: Regele îi mandează că interesul liberalilor este chiar ca afacerea tramvaielor să se soluționeze numai de Partidul Conservator; de ei, liberalii, sau de complicitii (?) lor, nu. Iar el, Carp, nu-și schimbă gândul față de Take și primește colaborare.

- Maiorescu, privitor la un interviu atribuit mie în „Minerva”; este nedreptate din partea lui Carp să-l încrimineze; lucru omenesc: tot ce se întâmplă vine de la fierul roșu și de la vorba cu viața privată. - Nu crede ca liberalii să accepte o propunere, deoarece ar însemna că ei sacrifică pe Take Ionescu.

- Întrunire la „Dacia”; nu au lume multă. La ieșire 3-400, mai ales takiști, procesionează cu un cântec nou „trăiască șeful nostru democrat”.

19 martie. - Văzut pe Știrbei. Cere ca Carp să părăsească prevențiunile ce are contra lui și să nu se mai lase să fie „montat” de anume persoane. „Je ne peux pas faire de politique à cause de ma situation personnelle!» (!) Negocieri rău începute, căci Lahovari va trece drept acel care lucrează pentru un Minister al lui, iar Costinescu e cel mai puțin calificat: „on le tient!”. Are să vorbească prin colțuri, dar nu va îndrăzni să facă nici un gest, nici un pas.

20 martie. - Barbu Știrbei însoțit de George, mi-a adus răspunsul liberalilor. Brătianu întâi a ezitat, în urmă, presupun după ce a consultat pe Știrbei și pe Take, a răspuns că de la hotărârea Curții de Casație, oricare ar fi Guvernul, tramvaiele nu mai pot avea altă soluție decât în fața tribunalelor. După dânsii chestiunea e închisă. Conciliere între partide nu poate fi, decât dacă se formează un Guvern de concentrare conservatoare. - Știrbei adaugă că de ieri Costinescu, care era cel mai desăvârșit adversar al unui Guvern Take Ionescu, a devenit susținătorul lui cel mai desăvârșit. Știrbei îmi spune că angajamentele între coalizați sunt următoarele: liberalii nu vor încerca timp de un an să răstoarne un Guvern Take Ionescu. Take se obligă să rezolve chestiunea tramvaielor; metoda lui este: abrogarea

legii din 1911 și arbitrajul. Brătianu a declarat Regelui că ar ajuta o concentrare conservatoare, chiar cu Carp.

- Ora 4. Consiliu de Miniștri. S-a agitat din nou chestiunea Ministerului de împăcare, cu insistență din partea lui Filipescu și Nenițescu ca Carp să-l pretindă de la Rege. M-am unit părerii lor pentru motivul: cum Regele ne-a pretins demersul de conciliațiune pe lângă liberali, aceasta a mai slăbit formula noastră: Guvern tranzitoriu pentru a urmări tranșarea judiciară a afacerii tramvaielor. - Lahovari raportează că Costinescu concedase: nu monopol; o rentă de 1.400.000 pentru liniile cele vechi - Kalinderu supraarbitru, - și să fie dezavuat imediat după hotărârea Curții.

21 martie. - N. Filipescu alarmat vine la mine și-mi dă ca sigur că Take Ionescu a făcut propuneri lui Jean Lahovari pentru un Guvern de tranziție, susținut de el, cu Olănescu, M. Seulescu - Guvern care ar face alegerile. Aceasta cadrează cu ceva asemănător spus mie ieri de Știrbei! - N. Filipescu crede că Lahovari s-a lăsat convins și că e partizan al combinațiunii. Mă roagă să mă duc la Lahovari!!

23 martie. - La Mitropolie, Filipescu m-a rugat să-l însoțesc acasă. M-a luat încă o dată în primire pentru a protesta că între dânsul și mine nu poate să existe un resentiment. L-am făcut să observe că nimic în atitudinea mea n-a putut să acrediteze aceasta, ceea ce a recunoscut și el. I-am reproșat atacurile lui în contra lui Carp. I-am declarat că sunt înaintea de toate anti-liberal și că subordonez toate eficacității luptei în contra liberalilor.

24 martie. - Maiorescu mi-a cerut o întrevvedere. Carp l-a pus la curent cu chestia Guvernului de împăcare, și din toată convorbirea lui am înțeles că Regele a vorbit des de aceasta cu dânsul. Mi-a cerut: acordul meu; dacă trebuie să o facă? Carp indicase deja pe Olănescu la Interne(!), Missir la Culte (armean). Maiorescu cam speriat. Am povățuit pentru Arion la Interne, Th. Rosetti la Finanțe. - Maiorescu crede că viitorul ar fi un triumvirat, N. Filipescu, Marghiloman, Take Ionescu. - Regele - tulburat de manifestația de stradă, de ciomegele aplicate automobilului meu, de proclamarea lui Take, de către Morțun, ca șeful nostru - n-ar mai acorda dizolvarea astăzi.

- Confruntare la Club, Carp, Seulescu și cu mine; Seulescu a declarat că nu a spus niciodată că aș fi făcut propuneri lui Brătianu. - Carp mi-a declarat că are o mare aversiune ca să se înțeleagă cu Take Ionescu și că nu știe dacă o va putea face.

25 martie, Paște.-Carp a văzut ieri pe Rege. Sănătatea Regelui proastă; a părăsit patul 2 ore și au reînceput amețelile. Dr. Mamulea neliniștit, căci a constatat o dificultate de a vorbi.